

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Ioviani Pontani. De Aspiratione Libri duo. Charon
Dialogus. Antonivs Dialogus. Activs Dialogus. Aegidivs
Dialogus. Asinvs Dialogus. De Sermone Libri Sex. Belli,
Qvod Ferdinandvs Senior ...**

Pontano, Giovanni Giovano

Venetiis, 1519

Vnde Urbani dicti sunt, ac Faceti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12960

animus, atq; inter molestias iocus. Natura enim duce ad quietem trahimur, ac uoluptatem. Nam & a regibus, & bene constitutis populis, & a Romanis præcipue gentium dominis ludi fieri, diuersi etiam generis instituti, quibus spectandis tum populus uniuersus, tum magistratus ipsi relaxarentur quotidianis a laboribus, negotijsq; susceptis & priuatim & publice. Quando & fossores, & qui cædendis exercentur lapidibus, & iocæ inter se funditant, oblectandi gratia, & illa ubi desuerint, tantu laborem mulcent, leniuntq; erummas. Vnde & recte, & naturaliter ab equite Romano, eodemq; Poëta suauissimo dictum est.

Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

Urbanitatem, ac ueritatem merito laudari.

Merito igitur laudatur urbanitas, expetiturq; a plerisque urbanorum, ac facitorum hominum consuetudo, ac familiaritas. Et q̄a tractandis rebus, atq; administrandis, ratio recta præsidet, cuius maxime amica est ueritas, proinde a quibus ea colitur, ij et commendantur ab omnibus, et summo habentur in pretio. Ad hoc autē tū ueri, tū iucundi studiū, motusq; circa ea animorū, atq; affectus, moderatio ubi accesserit, eaq; quæ mediocritas dicitur, existent illico quæ & uiris bonis, & ciuibus ingenuis dignæ, & suo etiam utraq; nomine uocata est uirtus, altera quidem, quæ susceptorum laborū honestum sit leuamen, relaxatioq; maxime laudabilis a curis, ac molestijs, altera uero quæ hominem ipsum ita constituat, ut per eam constet humana conciliatio, uigeatq; in ciuitate fides, penes quam actionum nostrarum omnium, ac negotiationum uinculum existat, ac promissorum, dictorumq; observatio. Quod ita esse nobis innuit Christus & deus idem, & homo, cum ueritatem se se esse professus est. Verum cum ipsis è uirtutibus aliæ uersentur aut in eroganda pecunia, aut in obeundis periculis, aliæ in moderandis uoluptatibus, aut in reddendo quod suum est, cuiq; alijsq; atq; alijs aliæ, nomineq; singulæ appellentur suo, hæc quidem duæ, quæ tum ueritatem in dicendo, tum leporem sequuntur, circa orationem tantum operam suam conferunt, uerbaq; sibi perinde, ac materiam subministrant. Et alteri quidem quæ relaxationem querit ab laboribus ac molestijs maiores nostri nomen fecere Urbanitati, & qui ea præditus esset, nunc Urbanum dixere, nunc uero aut Facetum, aut Comem-

Vnde Urbani dicti sunt, ac Faceti.

Et Urbanos quidem uocauere, quod ij oratione uterentur, & aue, et eo

AA ij

781
 qui in urbe conuersaretur digna. cum uiuentium in agris & uita es-
 set a gestior, & sermo etiam qui rus referret, rusticaneq; consuetudi-
 nis. tum mores, tum etiam locutionem, ac gestus. Facetos uero, quod in
 congressionibus, collucationibusq; domesticis, familiaribus item, ac po-
 pularibus in sermonibus uerba cum iucunditate facerent, cumq; audi-
 entium uoluptate, ac recreatione. Etenim apud prisca illos uerbu Fa-
 cio maxima in usurpatione fuit loquendi, quando & foedus facere, et
 pacem, et bellum, & insidias, & ludos, & delicias, & iocos, & uerba
 facere dicebant, aliaq; etiam plurima diuersi quoq; generis, & qui ele-
 ganter, ac copiose Facundos, & tum Facundia, tum Facunditatem di-
 cendi uim, quibus in uocibus temporis illius Poetae quantitati uti con-
 sulerent, tertiam literam geminarunt. Nam ne a fatu dictus sit Facun-
 dus, tertia repugnat litera, ne ue a fando, plura simul obstant. Itaq;
 qui uerba facerent serendis in sermonibus, cum audientium oblectatio-
 ne, ac dicendi lepore, Facetos eos dixere, & comes, adhuc & Festuos,
 & Lepidos, nec minus libenter etiam Salsos.

De Lepidis, Festiuis, & Salsis.

Quaquam autem hi ipsi quos nominauimus, eodem continentur genere,
 suntq; inter se cognati, & familiae penes eiusdem, differunt tamen in-
 ter se. Quocirca ostendendum uidetur, in quo ab alio alius iudicetur
 differre. neq; indigna sane, neq; inutilis inquisitio. Cum sit omnino
 nihil tam fugiendum in differendo, ratiocinatioq; quam ne Confusio, in-
 certitudoq; exoriatur e uerbis aliqua, neq; aliud magis sequendum, quam
 distinctio adhibeatur, selectioq; & uerborum, & rerum. Tentabimus
 igitur quoad fieri poterit, & res ipsa tulerit, discernere eos inter se, ut
 quid commune inuicem habeant, quid item disiectum, aperte intel-
 ligatur. Ac materia quidem ipsa communis est, oratio scilicet, ac uerba,
 & item finis, ac propositum. Queritur enim pariter ex dictis oblecta-
 tio, ac uoluptas. Namq; (ut in carminibus nostris adolescentes lusimus)
 Lepos leuando est ab labore dictus, partim mutatis, partim contractis
 literis. Itaq; Lepidus is uidetur, qui suauitate dicendi, teneritudineq;
 quasi quadam delectat & uerborum, & rerum. Ut apud Terentium,
 Aedepol te mea Antiphila laudo, & fortunatam iudico, dum huic for-
 mae studuisti, mores ut essent consimiles. Omnia ibi in gratiam puellae,
 & cum lepore dicuntur, & apud Plautum, Cum ego antehac te ama-
 ui, & mihi amicum esse creui mea Gymnasium, et matrem tuam, tu
 id mihi hodie aperuisti, tuq; atq; haec soror si mea esses qui magis po-